

Lituania

1 Ar trebui să mă adresez unei instanțe de drept comun sau unei instanțe specializate (de exemplu unei instanțe cu competențe în materie de litigii de muncă)?

Articolul 12 din Legea privind instanțele (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) instituie un sistem judiciar uniform, format din instanțe de competență generală și instanțe de competență specială.

Instanțele de competență generală (instanțele de prim grad de jurisdicție: instanțele districtuale și instanțele regionale) judecă toate cauzele civile care implică litigii referitoare la sau care decurg din raporturi de drept civil, de dreptul familiei, de muncă, privind proprietatea intelectuală, falimentul, restructurarea sau alte raporturi de drept privat; aceste instanțe judecă, de asemenea, proceduri judiciare extraordinare și soluționează cererile privind recunoașterea și executarea în Republica Lituania a hotărârilor judecătorești pronunțate de instanțe și curți de arbitraj străine (articolul 22 din Codul de procedură civilă (*Civilinio proceso kodeksas*)).

Instanțele specializate, și anume instanțele administrative (instanțele administrative regionale), soluționează cauzele administrative care decurg din raporturile juridice de natură administrativă.

2 În cazul în care instanțele de drept comun sunt competente în materie (respectiv acestea sunt instanțele care sunt responsabile de soluționarea unor astfel de cauze) cum pot ști cărei instanțe anume trebuie să mă adresez?

Un reclamant poate formula o acțiune la orice instanță dorește, în următoarele condiții:

- o acțiune împotriva unui pârât al cărui domiciliu nu este cunoscut se poate depune în funcție de locul în care se află bunurile sale sau în funcție de ultimul domiciliu cunoscut al acestuia;
- o acțiune împotriva unui pârât care nu are domiciliu în Republica Lituania se poate depune în funcție de locul în care se află bunurile sale sau în funcție de ultimul domiciliu cunoscut al acestuia în Republica Lituania;
- o acțiune pentru acordarea pensiei alimentare și pentru stabilirea paternității se poate depune în funcție de domiciliul reclamantului;
- o cerere pentru acordarea de despăgubiri pentru daune aduse sănătății unei persoane, inclusiv pentru deces, se poate depune în funcție de domiciliul reclamantului sau de locul unde s-a produs dauna;
- o cerere pentru acordarea de despăgubiri pentru daune aduse bunurilor unei persoane se poate depune în funcție de domiciliul (sediul social al) reclamantului sau de locul unde s-a produs dauna;
- o cerere pentru acordarea de despăgubiri care rezultă din condamnarea nelegală, aplicarea nelegală a măsurilor de arest, lipsirea de libertate în mod nelegal, aplicarea nelegală a măsurilor procesuale de constrângere sau aplicarea nelegală a sancțiunii administrative (arestare), inclusiv despăgubiri care rezultă din acțiuni nelegale ale unui judecător sau ale unei instanțe în cursul judecării unei cauze civile, se poate depune în funcție de domiciliul reclamantului;
- o acțiune referitoare la un acord/contract care precizează locul de executare se poate depune, de asemenea, în funcție de locul de executare indicat în acordul/contractul respectiv;
- o acțiune referitoare la calitatea de tutore, custode sau administrator de bunuri se poate depune, de asemenea, în funcție de domiciliul (sediul social al) tutorelui, custodelui sau administratorului de bunuri;
- o acțiune referitoare la contracte încheiate cu consumatorii se poate depune, de asemenea, în funcție de domiciliul consumatorului;
- o acțiune referitoare la activitățile desfășurate de o sucursală a unei entități juridice se poate depune, de asemenea, în funcție de sediul social al sucursalei;
- o cerere pentru acordarea de despăgubiri rezultate în urma coliziunii navelor și executarea unei despăgubiri pentru asistență și acțiuni de salvare pe mare, incluzând orice alte cazuri în care apare un litigiu decurgând din raporturi juridice care implică transportul maritim, se poate depune, de asemenea, în funcție de locul sau portul de înmatriculare a navei pârâtului.

2.1 Există o diferență între instanțele de drept comun „inferioare” și „superioare” (de exemplu instanțe districtuale considerate instanțe inferioare și instanțe regionale considerate instanțe superioare) și, dacă există, care este instanța competentă pentru soluționarea cauzei mele?

Cauzele civile sunt judecate de instanțele districtuale și de instanțele regionale în calitate de instanțe de prim grad de jurisdicție (articolul 25 din Codul de procedură civilă).

În conformitate cu norma generală consacrată în codul menționat, toate cauzele civile sunt judecate de instanțe districtuale. Există, de asemenea, o excepție de la norma generală, conform căreia anumite cauze sunt de competența instanțelor regionale sau de competența exclusivă a Tribunalului Regional Vilnius.

Acest lucru depinde de valoarea cererii în litigiu. Astfel, cauzele civile care implică cereri de peste 150 000 LTL sunt judecate de instanțele regionale, cu excepția cauzelor referitoare la familie și la raporturile de muncă și a cauzelor privind acordarea de despăgubiri pentru daune morale.

Competența depinde și de alți factori în afară de cererea în litigiu.

Instanțele regionale judecă, de asemenea, în calitate de instanțe de prim grad de jurisdicție următoarele tipuri de cauze civile:

- cauze referitoare la raporturi juridice aferente drepturilor de autor nepatrimoniale;
 - cauze referitoare la raporturile juridice din cadrul licitațiilor publice;
 - cauze referitoare la faliment sau restructurare, cu excepția cauzelor referitoare la falimentul persoanelor fizice;
 - cauze în care una dintre părți este un stat străin;
 - cauze referitoare la soluționarea unor cereri cu privire la vânzarea obligatorie a acțiunilor (participații, interese);
 - cauze referitoare la soluționarea unor cereri cu privire la investigarea activităților unei entități juridice;
 - cauze referitoare la despăgubiri pentru daune materiale și morale rezultate din încălcarea drepturilor consacrate ale pacienților;
- 9) alte cauze civile care trebuie să fie judecate de instanțele regionale, în calitate de instanțe de prim grad de jurisdicție.
- Tribunalul Regional Vilnius are competență exclusivă în calitate de instanță de prim grad de jurisdicție în următoarele cauze civile:
- cauze referitoare la litigiile prevăzute în Legea privind brevetele (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);
 - cauze referitoare la litigiile prevăzute în Legea privind mărcile (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*);
 - cauze referitoare la adoptarea unui cetățean lituanian cu reședința în Republica Lituania, introduse de resortisanți ai altor state;

alte cauze civile care sunt de competența exclusivă a Tribunalului Regional Vilnius în calitate de instanță de prim grad de jurisdicție în temeiul legislației specifice.

2.2 Competența teritorială (instanța din orașul A sau din orașul B este instanța competentă în ceea ce privește cauza mea?)

2.2.1 Regula în materie de competență teritorială

O cerere se depune la instanță în funcție de domiciliul pârâtului. O cerere împotriva unei entități juridice se depune în funcție de sediul social al entității juridice, astfel cum este menționat în registrul entităților juridice. În cazul în care pârâtul este statul sau o municipalitate, cererea se depune în funcție de sediul instituției care reprezintă statul sau municipalitatea.

2.2.2 Reglementări particulare

Reclamantul are dreptul de a alege între mai multe instanțe competente să soluționeze cauza respectivă.

De asemenea, părțile pot conveni asupra instanței la care trebuie să se depună cererea. Articolul 32 din Codul de procedură civilă prevede că părțile pot modifica de comun acord competența teritorială aplicabilă acestora, însă competența unei instanțe stabilită în temeiul normelor de competență exclusivă sau de competență materială nu poate fi modificată prin acordul părților.

2.2.2.1 Când pot alege între instanța din raza teritorială în care pârâtul își are domiciliul (instanța determinată prin aplicarea regulii de bază) și o altă instanță?

În conformitate cu articolul 30 din Codul de procedură civilă, reclamantul poate alege instanța competentă în următoarele cazuri:

o acțiune împotriva unui pârât al cărui domiciliu nu este cunoscut se poate depune în funcție de locul în care se află bunurile sale sau în funcție de ultimul domiciliu cunoscut al acestuia;

o acțiune împotriva unui pârât care nu are domiciliul în Republica Lituania se poate depune în funcție de locul în care se află bunurile sale sau în funcție de ultimul domiciliu cunoscut al acestuia în Republica Lituania;

o acțiune referitoare la activitățile desfășurate de o sucursală a unei entități juridice se poate depune, de asemenea, în funcție de sediul social al sucursalei;

o acțiune pentru acordarea pensiei alimentare sau pentru stabilirea paternității se poate depune, de asemenea, în funcție de domiciliul reclamantului;

o cerere pentru acordarea de despăgubiri pentru daune aduse sănătății unei persoane, inclusiv pentru deces, se poate depune în funcție de domiciliul reclamantului sau de locul unde s-a produs dauna;

o cerere pentru acordarea de despăgubiri pentru daune aduse bunurilor unei persoane se poate depune în funcție de domiciliul (sediul social al) reclamantului sau de locul unde s-a produs dauna;

o cerere pentru acordarea de despăgubiri care rezultă din condamnarea nelegală, aplicarea nelegală a măsurilor de arest, lipsirea de libertate în mod ilegal, aplicarea nelegală a măsurilor procesuale de constrângere sau aplicarea nelegală a sancțiunii administrative (arestare), inclusiv despăgubiri care rezultă din acțiuni nelegale ale unui judecător sau ale unei instanțe în cursul judecării unei cauze civile, se poate depune în funcție de domiciliul reclamantului;

o cerere pentru acordarea de despăgubiri rezultate în urma coliziunii navelor și executarea unei despăgubiri pentru asistență și acțiuni de salvare pe mare, incluzând orice alte cazuri în care apare un litigiu decurgând din raporturi juridice care implică transportul maritim, se poate depune în funcție de locul sau portul de înmatriculare a navei pârâtului.

o acțiune referitoare la un acord/contract care precizează locul de executare se poate depune, de asemenea, în funcție de locul de executare a acordului /contractului respectiv;

o acțiune referitoare la calitatea de tutore, custode sau administrator de bunuri se poate depune, de asemenea, în funcție de domiciliul (sediul social al) tutorelui, custodelui sau administratorului de bunuri;

o acțiune referitoare la contracte încheiate cu consumatorii se poate depune, de asemenea, în funcție de domiciliul consumatorului;

În plus, o acțiune formulată împotriva mai multor pârâți care își au domiciliul sau se află în locuri diferite se poate depune în funcție de domiciliul sau sediul social al unuia dintre pârâți, la alegerea reclamantului [articolul 33 alineatul (1) din Codul de procedură civilă].

O acțiune referitoare la un acord/contract care stabilește locul de executare se poate depune în funcție de domiciliul sau sediul social al pârâtului sau în funcție de locul de executare a acordului/contractului, la alegerea reclamantului. O acțiune referitoare la contractele încheiate cu consumatorii se poate depune în funcție de domiciliul sau sediul social al pârâtului sau al consumatorului.

O acțiune referitoare la acordarea pensiei alimentare se poate depune în funcție de domiciliul sau sediul social al pârâtului sau al reclamantului, la alegerea reclamantului.

O acțiune civilă pentru acordarea de despăgubiri într-o cauză penală se poate depune în vederea judecării în conformitate cu normele privind competența prevăzute în Codul de procedură civilă, dacă cererea nu a fost depusă sau soluționată ca parte a unei cauze penale.

2.2.2.2 Când am obligația să aleg o instanță diferită de cea din raza teritorială în care pârâtul își are domiciliul (instanță determinată prin aplicarea regulii de bază)?

Articolul 31 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură civilă prevede următoarele excepții de la norma generală de competență teritorială, care sunt obligatorii pentru un reclamant care formulează proceduri judiciare:

acțiunile pentru acordarea de drepturi reale asupra unor bunuri imobile, pentru utilizarea bunurilor imobile, cu excepția cererilor privind lichidarea regimului matrimonial în cauzele de divorț, și pentru anularea confiscării bunurilor imobile sunt de competența instanței în circumscripția căreia se află respectivele bunuri imobile sau cea mai mare parte a acestora;

acțiunile formulate de creditorii unei succesiuni depuse înainte ca moștenitorii să fi acceptat succesiunea sunt de competența instanței de la locul patrimoniului succesoral sau de la locul în care se află cea mai mare parte a acestuia.

De asemenea, trebuie remarcat faptul că, în conformitate cu articolul 33 alineatele (2)-(4) din Codul de procedură civilă al Republicii Lituania:

o cerere reconvențională trebuie depusă la instanța la care a fost depusă cererea introductivă, fără a lua în considerare competența asupra acesteia. În cazul în care crește valoarea cauzii, se modifică obiectul acesteia sau depunerea unei cereri reconvenționale are drept rezultat modificarea instanței competente să soluționeze cauza respectivă, astfel cum a fost stabilită în funcție de obiectul acesteia, instanța la care a fost depusă cererea inițială trebuie să decidă asupra tuturor aspectelor legate de cerere (cerere reconvențională) și să judece întreaga cauză pe fond.

În cazul în care oricare dintre cererile reclamantului trebuie să fie depuse în conformitate cu normele de competență exclusivă, întreaga acțiune trebuie depusă în conformitate cu normele respective.

În cazul în care oricare dintre cererile reclamantului sunt de competența unei instanțe regionale, întreaga acțiune trebuie să fie judecată de o instanță regională.

2.2.2.3 Pot părțile însele să atribuie competență unei instanțe care altfel nu ar fi competentă?

Competența teritorială aplicabilă unei cauze poate fi modificată de către părți de comun acord în scris. Cu toate acestea, printr-un astfel de acord, părțile nu pot modifica competența unei instanțe stabilită în conformitate cu normele de competență exclusivă sau de competență materială (articolul 32 din Codul de procedură civilă).

Competența de a judeca o cauză poate fi justificată în mod excepțional prin participarea pârâtului.

O instanță poate strămuta cauza la o altă instanță în cazul în care pârâtul al cărui domiciliu nu era cunoscut solicită strămutarea cauzei la instanța de la domiciliul său [articolul 34 alineatul (2) punctul 2 din Codul de procedură civilă].

3 În cazul în care o cauză este de competența unei instanțe specializate, cum pot afla cărei instanțe trebuie să mă adresez?

Instanțele administrative specializate care funcționează în Republica Lituania nu soluționează cauze civile, comerciale sau care țin de dreptul familiei.

Acestea soluționează cauze care decurg din raporturi juridice administrative.

Ultima actualizare: 24/08/2018

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.